

ФОНДАЦИЯ "СТЪПКА ЗА НЕВИДИМИТЕ ДЕЦА НА БЪЛГАРИЯ"

София, ул. "Банат" 24 - 26, вх. А, ап. 12, тел. 0896699274; 0884 135 511; www.autism-bg.org

ДО
ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА
КОМИСИЯТА ПО
ОБРАЗОВАНИЕТО,
НАУКАТА И
ВЪПРОСИТЕ НА
ДЕЦАТА, МЛАДЕЖТА И
СПОРТА
Г- Н ОГНЯН СТОИЧКОВ

Относно проекта на закон за училищното и предучилищното образование, № 202-01-20, внесен от Министерски съвет на 05.04.2012 г.

С благодарност и респект за взетите под внимание наши предложения, преди започване работа на Закона за предучилищно и училищно образование и включени в проектозакона: въвеждане на комбинирана форма на обучение за деца със специални потребности- в определени часове да са в масовия клас с цел: интеграция, а в други- на индивидуална форма на обучение- с цел: максимално добре усвояване на материала, въвеждане на индивидуална форма на обучение, за ресурсно подпомагане, насочено към нуждите на детето или ученика, а не към ресурсния учител, както е в действащата до момента нормативна образователна уредба, според която всяко дете със специални нужди получава по 4,2 часа ресурсно подпомагане.

Уважаема Госпожа Дамянова,

Уважаеми Господин Игнатов,

От името на родители на деца от аутистичния спектър от цялата страна, обединени във Фондация „Стъпка за невидимите деца на България“ и лично от мое име, изказвам респект и благодарност към Вас и Министерство на образованието, младежта и науката за това, че при изготвянето на Закона за образование и предучилищно възпитание бяха включени предложенията ни за въвеждане на добри европейски практики, направени към Министерство на образованието, младежта и науката още преди старта на работа на Закона за предучилищно и училищно образование, касаещи

ФОНДАЦИЯ "СТЪПКА ЗА НЕВИДИМИТЕ ДЕЦА НА БЪЛГАРИЯ"

София, ул. "Банат" 24 - 26, вх. А, ап. 12, тел. 0896699274; 0884 135 511; www.autism-bg.org

I

децата със специални потребности в България, а именно- децата от аутистичния спектър с различни по тежест комуникативни нарушения, оказващи сериозно влияние върху социализацията им и възможностите за общуване и които предложения са приложими и адекватно отговарят на нуждите и на голяма част от децата със специални потребности изобщо, като заявяваме открито, че чрез действията си на подкрепа, включване и обратна връзка, ние, родителите на деца от аутистичния спектър повярвахме, че в условията на съвременното общество и развиваща се демокрация в България, е напълно възможно съществуването на гражданско общество с ясни и обосновани позиции, което да има своето място в демократична България, комуникация, обмен на информация и обратна връзка със законотворците в страната ни.

Изключително щастливи сме от факта, че този проектозакон полага основите – мотото на Министерство на образованието на Дания да стане един от принципите на българското училище, а именно: Училище, в което не се обучават деца със специални потребности, не е нормално училище!

Предложенията ни за въвеждане на добри европейски практики в България, които биха подпомогнали качеството на живот на аутистичните личности у нас и на семействата ни, бяха предложени на Ваше внимание и на вниманието на Министерството на образованието, младежта и науката, веднага след старта на Националната Информационна Кампания за аутизма, който се даде с изложба на фотографа Ангел Коцев- от 15 майки на деца с аутизъм от цялата страна и 10 известни и добродетелни личности- Део, Ники Кънчев, Гала, Марта Вачкова, Елена Йончева, Графа, Дидо от Д2, Ани Пападополу, София и Камен Воденичаров и която се откри на 20 Октомври 2010 г. в София Лайф Клуб, когато Министър Игнатов бяхте Патрон на събитието и поехте ангажимент, че много скоро „Невидимите деца на България“ няма да са невидими и с целия си респект към Министър Игнатов и Институцията „Министерство на образованието, младежта и науката“ и тежестта на думите, публично можем да заявим, ние- родителите на деца с разстройство от аутистичния спектър в България, че Министерство на образованието изпълни всяка дадена дума от Министър Игнатов. А когато Г- жа Дамянова откри инициативата за безсрочна подкрепа на аутистичните личности на 2 Юни 2011 г. в Арт Галерия „Руакана“, пред развълнувани родители, че някой може да забележи и оцени таланта на аутистичните им деца, ни

ФОНДАЦИЯ "СТЪПКА ЗА НЕВИДИМИТЕ ДЕЦА НА БЪЛГАРИЯ"

София, ул. "Банат" 24 - 26, вх. А, ап. 12, тел. 0896699274; 0884 135 511; www.autism-bg.org

I ПРЕДЛОЖЕНИЕ:

Чл. 173. (1) Институциите в системата на предучилищното и училищното образование осигуряват подкрепа за личностно развитие на децата и учениците съвместно с държавните и местните органи и структури.

(1а) Институциите в системата на предучилищното и училищното образование осигуряват подкрепа за децата и учениците от аутистичния спектър съвместно със системата на услугите, предоставяни от Министерство на труда и социалната политика;

Добавяме и предложенията си към публикувания на 14.02.2012 г. на сайта на Министерство на образованието, младежта и науката проект на Закон за предучилищно и училищно образование.

Широчината на спектъра на аутистично разстройство включва и деца на долната граница в много ниския спектър, чиято възможност за комуникация и интеракция с околния свят е изключително слабо развита или почти липса, деца при които подхода за създаване на наченки за разбиране на инструкции, спазване на базисни правила и социални норми, както и самообслужване, са основния смисъл на тяхното образование, което изисква специални бази- с адекватно и специално оборудвани кабинети, обучен и достатъчно на брой персонал по програми, създаващи база на комуникация и развиващия я, обучителни програми и такива, които създават полагат началото на спазване на основни правила и норми в социума. Световната практика сочи, че такива условия и възможности не могат да бъдат предоставени на територията на масовото училище, затова в много европейски страни съществуват училища за деца и ученици от ниския и близък до ниския аутистичен спектър, където с подкрепата на държавните институции, са създадени бази за постигане на капацитета на възможностите и на тези деца.

Ние считаме, че макар и образованието, което целят да постигнат специалните училища за деца от ниския и близък до него аутистичен спектър, да се различава от общоприетия модел на образование, целят покриването на държавни образователни изисквания и стандарти, би трябвало да се зачете и тяхното конституционно право на образование и създавайки подходящи места за обучение за тях, те отново да са наречени училища, макар и в тези училища да се цели- постигането на основни социални норми и правила на поведение и самообслужването.

ФОНДАЦИЯ "СТЪПКА ЗА НЕВИДИМИТЕ ДЕЦА НА БЪЛГАРИЯ"

София, ул. "Банат" 24 - 26, вх. А, ап. 12, тел. 0896699274; 0884 135 511; www.autism-bg.org

В тази връзка предлагаме:

II ПРЕДЛОЖЕНИЕ:

Към чл. 43 (1), да се добави:

Чл. 43 (1) Специалните училища са:

- 1. За обучение и подкрепа на ученици със сензорни увреждания- увреден слух, нарушено зрение или за деца от ниския аутистичен спектър;**

Относно децата и учениците, които се обучават на приобщаващо образование, за постигане максимално добър модел на приобщаване, също би било добре, следвайки добрите европейски практики, в паралелките, в които се обучават ученици на приобщаващо обучение, да има назначен на щат втори учител (което вероятно ще се разпише в „Стандарта за приобщаващо образование и подкрепяща среда“, след като се приеме Закона за предучилищно и училищно образование).

Други нови предложения към проекто- закона:

III ПРЕДЛОЖЕНИЕ:

Към Раздел VIII – Завършване на клас, етап и степен на образование, да се добави:

Чл. 125.А:

Ученик със специални образователни потребности, обучаван в дневна, комбинирана, индивидуална, самостоятелна или дистанционна форма на обучение, чиито отсъствия не позволяват оформяне на срочна или годишна оценка по един или няколко учебни предмета от задължителната или от задължителноизбираемата подготовка, директорът на училището по предложение на Училищния екип за подкрепа на развитието, определя със заповед условията и реда за оценяване знанията и уменията за завършване на учебния срок и/или учебната година, като използва опцията за удължаване на учебния срок или година за ученика.

(Чл. 125А се налага поради спецификата на аутистичното разстройство и наличието на периоди, в които по независещи причини, детето или ученика, не е в състояние, а в някои случаи и за неопределен срок или с прекъсвания, да посещава училище. Съществуват периоди от развитието и израстването, в които децата с аутистично разстройство попадат в периоди на безсъние или разменен деня с нощта, или спят, които не позволяват за определени периоди детето или ученика да посещава учебното заведение).

За по- голямата част от децата с особености в развитието, към които спадат и децата и учениците от аутистичния спектър, изключително важна роля в тяхното положително

ФОНДАЦИЯ "СТЪПКА ЗА НЕВИДИМИТЕ ДЕЦА НА БЪЛГАРИЯ"

София, ул. "Банат" 24 - 26, вх. А, ап. 12, тел. 0896699274; 0884 135 511; www.autism-bg.org

развитие оказва терапевтичната работа с логопед и психолог- не инцидентна, а почти ежедневна по ясно разработен и очертан план, след оценка и поставени резултати за постигане, както и срокове. Затова от изключително значение и роля е превенцията, която считаме, че трябва да бъде заложена в Закона за предучилищно и училищно образование, както и създаването на Национален център по логопедия- със структури в цялата страна, който да извършва превенция, диагностика, рехабилитация и консултативна дейност.

IV ПРЕДЛОЖЕНИЕ:

Предлагаме чл. 49, (1), т. 3, да се допълни с:

- **Дейност по превенция, диагностика, рехабилитация, консултативна и корекционна дейност;**

Във връзка с необходимостта от квалификация на педагогическия състав и специалистите, извършващи корекционна и терапевтична дейност, работещи и активно участващи в приобщаването на деца и ученици със специални нужди, предлагаме в **Раздел III** да бъде посочен и период, през който да преминават обучителни курсове, в които и самите те да получават терапия, за да могат необременени да продължат професионалната си работа с деца и ученици с различни нарушения.

V ПРЕДЛОЖЕНИЕ:

Предлагаме в Раздел III , чл. 221, да се добави в т. 4:

(4) Директорите на детски градини, училища и центрове за подкрепа за личностно развитие са длъжни да осигуряват необходимите условия за повишаване на квалификацията и психологична терапия на педагогическите специалисти и специалистите, осигуряващи обучение и подкрепа на деца и ученици със специални нужди минимум веднъж и за период от минимум 3 работни дни на всяко тримесечие, считано от 15 Септември от началото на всяка учебна година и продължаващо до завършването на учебната година.

Предлагаме в текстовете на новия закон за предучилищното и училищно образование, да се вземат под внимание още няколко наши препоръки, които биха оптимизирали училищната дейност и са насочени към усилия за възпитание на ценности, добродетел и добротворчество.

VI ПРЕДЛОЖЕНИЕ:

В раздел II- Подкрепа на личностното развитие, в чл. 192 (1) и (2) да се добави:
Чл. 192

ФОНДАЦИЯ "СТЪПКА ЗА НЕВИДИМИТЕ ДЕЦА НА БЪЛГАРИЯ"

София, ул. "Банат" 24 - 26, вх. А, ап. 12, тел. 0896699274; 0884 135 511; www.autism-bg.org

- (1) В детските градини и в училищата обучението на деца и ученици със специални образователни потребности се подпомага от ресурсен учител по потребността на детето и ученика и се назначава втори учител на класа;
- (2) Броят на ресурсните учители и вторите учители се определя в зависимост от броя на децата и учениците със специални образователни потребности и вида на подкрепата при условията на държавния образователен стандарт за приобщаващото образование.

(Включване на втория учител в паралелките деца и ученици, които се обучават на приобщаващо образование се налага, тъй като ресурсния учител подпомага индивидуалното приобщаване на и работа на детето със специални потребности, а вторият учител в паралелките, в които се обучават деца и ученици на приобщаващо образование подпомага масовия процес на работа на паралелката, като това сочат и добрите европейски и световни практики).

Предлагаме още:

VII ПРЕДЛОЖЕНИЕ:

- Да се увеличи коефициента за деца със специални потребности във формулата за делегираните бюджети, която всяка година се определя с писмо на Министъра на образованието и Министъра на финансите, с което се определя единния разпоредител с бюджетни кредити и където считаме, че поради нарастналия и растящ брой деца и ученици със специални потребности и с цел да се подкрепят максимално адекватно, се налага коефициента за деца със специални потребности да се увеличи от 1,5 на 2 във формулата за следващата учебна година.

VIII ПРЕДЛОЖЕНИЕ:

- Предлагаме още часът на класния да се увеличи от 1 на 2 часа седмично, от които вторият час да е свързан с практически часове, които да се определят от програма от МОМН или стандарт, като се включи посещение редовно в библиотека, практическо наблюдение на движението по пътищата, часове по история на религиите, като всички те възпитават добродетели, ценности, смирение и търпение, часове по норми на поведение в обществото, което ще подготвя децата за живота и възпитава ценности.- (Всичко това се налага, според нас с цел възпитаване на високи ценности и добродетели, за да стане българското училище по-добро и защитено място и за децата със специални потребности, за които от изключително значение е приемането и отношението на останалите деца).

IX ПРЕДЛОЖЕНИЕ:

Адмираме възможността, която предлага проекта на закона за финансиране на частните училища, тъй като децата и учениците, обучаващи се в

ФОНДАЦИЯ "СТЪПКА ЗА НЕВИДИМИТЕ ДЕЦА НА БЪЛГАРИЯ"

София, ул. "Банат" 24 - 26, вх. А, ап. 12, тел. 0896699274; 0884 135 511; www.autism-bg.org

тях, са също деца на Р България, чиито родители плащат същите данъци, като останалите и смятаме за подходящо и с възпитателен за обществото елемент **ДА СЕ ЗАЛОЖИ И КВОТА ЗА ПРИЕМ НА ДЕЦА СЪС СПЕЦИАЛНИ ПОТРЕБНОСТИ В ЧАСТНИТЕ УЧИЛИЩА, КОИТО ПРИЕМ ДА СЕ ИЗВЪРШВА НА ДОБРА ВОЛЯ И ДОБРО СЪРЦЕ.**

X ПРЕДЛОЖЕНИЕ:

С цел постигане на капацитета на възможностите на учениците със специални потребности, предлагаме да се даде възможност и шанс в определени случаи, когато възможностите на ученика позволяват и след предложение на Училищния Екип за подкрепа на развитието и подадено заявление от родителя, на ученик със специални потребности, който не покрие държавните образователни изисквания по определен предмет, преди да се прибегне към „качествена оценка“, да се даде възможност за полагане на изпит и получаване на „количествена оценка“

До „Качествена оценка“ на знанията и постиженията на учениците със специални потребности да се прибегва единствено, когато са изчерпани всички възможности за оценяване с количествен показател!

В Тази връзка предлагаме чл. 125 и чл. 126 да се допълнят с чл. 126.А:

126.А: Чл. 125 (1) и чл. 126 (2) се прилагат, след като Екипа за подкрепа на развитието е дал становище, подписано от Родителя, че е съгласен детето да не се явява на изпит за получаване на „количествена оценка“ и приема оценката с „качествен показател“.

Въпреки че все още в България липсва официална база данни с точния брой диагностицирани деца с разстройство от аутистичния спектър, по данни на Autism Society of America към 2011 г., около 2% от населението е с някакво разстройство от аутистичния спектър и тъй като нямаме основание да смятаме, че България се различава по тези показатели, грубата статистика сочи, че аутистичните личности в България надхвърлят 140 000.

Вярваме, че ще продължите линията на подкрепа на растящия брой български деца от аутистичния спектър, така че да не остане въпреки широчината на спектъра, неподкрепено адекватно българско дете, всяко от които да развие и достигне максималния капацитет на възможностите си и получи шанс за реализацията си в света на социума.

ФОНДАЦИЯ "СТЪПКА ЗА НЕВИДИМИТЕ ДЕЦА НА БЪЛГАРИЯ"

София, ул. "Банат" 24 - 26, вх. А, ап. 12, тел. 0896699274; 0884 135 511; www.autism-bg.org
ИДН: 2000075504554022659308, ВИС: 07300005 "Вайфайзаубач (България)" ЕООД

С уважение:

/Владислава Цолова - Председател на ФОНДАЦИЯ
"СТЪПКА ЗА НЕВИДИМИТЕ ДЕЦА НА БЪЛГАРИЯ",
организация на родители на деца от аутистичния
спектър в България/
тел. 0896 699 274; 0884 135 511
www.autism-bg.org
e-mail: invisible.bulgarian.children@gmail.com;
vladi@autism-bg.org

Дата: 09.04.2012 г.